

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
האגף לחינוך מבוגרים

רמת הבחינה : גמר (UNSEEN)
מועד הבחינה : מועד קיץ תש"ף, 2020
היקף הבחינה : 1 יח"ל
מספר שאלון : 998121

תיכונית
ככה עולים כיתה בחיים

גאוגרפיה - 1 יח'
UNSEEN (אנסיין)

מחונן

- א. משך הבחינה : שעה וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה :
ה- UNSEEN כולל חמש שאלות. שאלה מס' 1 היא שאלת חובה.
יש לענות על ארבע שאלות (לכל שאלה 25 נקודות).
ג. חומר עזר מותר בשימוש : אטלס גאוגרפי כללי (אטלס אוניברסיטאי/ פרופ' ברור או אטלס כרטא)
ד. מלאו את הפרטים הבאים :

פרטי הנבחן :	פרטי מרכז ההשכלה :										
מספר הנבחן ברשימה : _____	שם המוסד : _____										
שם משפחה + פרטי : _____	שם היישוב : _____										
ת.ז. <table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>											שם מרכז הבחינה : _____

שם המעריך : _____
ציון הבחינה : _____

בהצלחה!

(אנסין) חבל ארץ שלא נלמד. (100 נקודות)

האנסין עוסק במדינת **קנדה שביבשת אמריקה הצפונית**.

רשמו במחברותיכם את השם ואת שנת ההוצאה של האטלס שבו אתם משתמשים בבחינה.

עיינו והיעזרו במפת קנדה שבנספח ובמפות המתאימות באטלס: מפות יבשת אמריקה הצפונית - פיזית, מדינית, כלכלה וצפיפות אוכלוסין, מפת אמריקה אקלים, מפת ארצות הברית ודרום קנדה - פיזית וכלכלה.

ענו על שאלה 1 – (חובה) (כל שאלה - 25 נק').

1. גבולות ומבנה נוף

(4 נק')

א. כתבו עם אילו מדינות ואוקיינוסים גובלת קנדה בכל כיוון.

תשובה:

בצפון – אוקיינוס הקרח הצפוני
במזרח – האוקיינוס האטלנטי
בדרום – ארצות הברית
במערב – האוקיינוס השקט ואלסקה

(5 נק')

ב. ציינו בין אילו קווי רוחב משתרעת (נמצאת) קנדה.

תשובה:

קנדה משתרעת בין קווי הרוחב 42 – 84 מעלות,
בחצי הכדור הצפוני.

(4 נק')

ג. בחרו שתיים מיחידות הנוף בקנדה. ציינו את מבנה הנוף של כל יחידה.

תשובה:

הרי הסלעים (הרוקי מאונטנס) – משתרעים לאורך מערב המדינה, לחוף האוקיינוס השקט.
המגן הקנדי – שטחי מישור נרחבים לחופי מפרץ הדסון.

(12 נק')

ד. כתבו שני מאפיינים פיזיים לכל אחת מיחידות הנוף שבחרתם בסעיף ג'.

תשובה:

הרי הסלעים – הרים גבוהים, בחלקם מתנשאים לגובה מעל 3000 מ', באזור נהרות רבים.
המגן הקנדי – שטחי מישור נרחבים לחוף מפרץ הדסון. באזור הרבה ביצות, אגמים וימות.

2. אקלים

א. הערים ונקובר וויניפג נמצאות בשני אזורי אקלים שונים בקנדה.

היעזרו במפת אקלים אמריקה, וציינו מהו אזור האקלים שבהן מצויה כל אחת מהערים. (10 נק')

תשובה:

העיר וויניפג – נמצאת באזור אקלים יבשתי עם חורף קר.
העיר ונקובר – נמצאת באזור אקלים ממוזג - קריר, עם חורף קריר.

ב. לפניכם נתוני אקלים בשתי תחנות. תחנה המתארת את האקלים בוויניפג ותחנה המתארת את האקלים בוונקובר.

תחנה	כמות משקעים שנתית ממוצעת	טמפרטורה ממוצעת בחודש ינואר	טמפרטורה ממוצעת בחודש יולי
1	1189 (מ"מ)	3.5	18
2	517 (מ"מ)	-18	19.5

ציינו איזו מהתחנות מתארת את האקלים בוויניפג ואיזו בוונקובר. (3 נק')

תשובה:

תחנה מספר 1 – מתארת את האקלים בוונקובר.
תחנה מספר 2 – מתארת את האקלים בוויניפג.

ג. נמקו והסבירו את קביעתכם. בתשובתכם התייחסו לגובה, משרע הטמפרטורות

וכמות המשקעים. (12 נק')

תשובה:

ונקובר שוכנת בקרבת האוקיינוס. ההשפעה הממתנת של האוקיינוס גורמת לאקלים ממוזג - קריר, לכמות משקעים רבה – 1189 מ"מ, ולטמפרטורות שאינן קיצוניות - ממוצע טמפ' ביולי 18 מעלות, ובינואר 3.5 מעלות. משרע הטמפרטורות נמוך יחסית - 14.5 מעלות. וויניפג שוכנת במרכז היבשתי, בקו רוחב 51 וללא מחסום טופוגרפי מצפון שיכול למנוע מהאוויר הקר והתת קטבי מצפון לחדור אליה. לכן אקלימה יבשתי קר. כמות המשקעים נמוכה - 517 מ"מ, החורף קר מאוד, הטמפ' הממוצעת בינואר 18 מעלות וביולי ממוצע של 19.5 מעלות. משרע טמפ' גבוה - 37.5 מעלות.

3. תפרוסת אוכלוסייה וערים

היעזרו במפת אמריקה הצפונית פיזית ובמפת צפיפות אוכלוסין של היבשת וענו:

א. תארו את תפרוסת האוכלוסייה בקנדה. בתשובתכם התייחסו לאזורים מאוכלסים,

דלילי אוכלוסייה וריקים מאדם.

(9 נק')

תשובה:

מרבית שטחה של קנדה איננו מאוכלס, גם האזורים המאוכלסים מיושבים בדלילות. מרבית השטח המיושב נמצא בדרום מזרח המדינה ובדרום מערב, בסמוך לגבול עם ארצות הברית. מרכז המדינה מאוכלס בדלילות רבה ובישובים קטנים. בצפון המדינה שטחים גדולים ריקים מאדם.

ב. קנדה היא המדינה השנייה בעולם בשטחה, אך מספר תושביה הוא 37.59 מיליון

בלבד. ציינו שני גורמים לכך.

(6 נק')

תשובה:

הגורם העיקרי למיעוט אוכלוסייה בקנדה, יחסית לגודלה, הוא האקלים. קנדה משתרעת בין קווי רוחב צפוניים (42-84) והאקלים במרבית שטחה הוא אקלים קר, יבשתי עם חורף קר. בחלקה הצפוני אקלים תת קטבי ובחלקו מדבריות קרח. גורם נוסף למיעוט אוכלוסייה הוא האזור ההררי הגבוה, הרי הרוקי, במערב המדינה.

ג. העיר טורונטו היא העיר הגדולה ביותר בקנדה. ציינו את מיקומה, והסבירו שני תנאים

שגרמו להפיכתה לעיר הגדולה במדינה. (10 נק' - מיקום 2 נק', כל תנאי 4 נק')

תשובה:

מיקומה של העיר טורונטו הוא בדרום מזרח המדינה לחוף ימת אונטריו. התנאים שגרמו להפיכתה לעיר הגדולה הם: מיקומה לחוף ימת אונטריו. גישה ימית לאוקיינוס האטלנטי ממזרח דרך תעלת סנט לורנה ולשאר הימות הגדולות ממערב לה. הסמיכות לארצות הברית. אקלים – למרות החורף הקר, האקלים השורר בה מעט יותר נוח מהאקלים במרבית שטחה בגלל מיקומה בדרום קנדה.

4. כלכלה – אנרגיה, אוצרות טבע, תחבורה

א. כתבו שמותיהם של שניים מאוצרות הטבע בקנדה. ציינו לכל אוצר טבע שם של תעשייה שהתפתחה ממנו.

(8 נק')

תשובה:
יערות – תעשיית עץ ונייר, מוצרי עץ.
נפט – זיקוק נפט, תעשייה כימית.
פחם וברזל – חרושת ברזל, פלדה ומוצריהם.

ב. כ – 60% מהאנרגיה המופקת (מיוצרת) בקנדה היא אנרגיה הידרואלקטרית. כתבו והסבירו שניים מהנתונים במדינה המאפשרים הפקת אנרגיה ממקור זה.

(8 נק')

תשובה:
הנתונים במדינה המאפשרים הפקת אנרגיה הידרואלקטרית הם ריבוי המים והנהרות, המבנה ההררי והמפלים המסייעים בהפקת האנרגיה.

(9 נק')

ג. ציינו מהם שני אמצעי התחבורה הנפוצים בקנדה, והסבירו מדוע.

תשובה:
נתונה הפיזיים של קנדה: שטחה הגדול מאוד, האקלים הקר והמושג והמרחקים הגדולים בין האזורים המיושבים גרמו להתפתחותם של ענפי התחבורה הבאים: רכבות – מערכת מסילות ברזל להובלת נוסעים ומטענים. נמלי ים והובלה בנתיבי מים פנימיים. מספר רב של שדות תעופה קטנים וגדולים. עם זאת, רמת הפיתוח הגבוהה בקנדה אפשרה סלילתם של מערכות דרכים וכבישים מהירים בין האזורים המיושבים בקנדה ואף אל אזורים שונים בארצות הברית.

5. אוכלוסייה ורמת פיתוח

א. לפניכם טבלת נתונים על גודל קבוצות הגיל בקנדה (באחוזים מכלל האוכלוסייה). עיינו בנתונים שבטבלה ותארו את מבנה הגילאים. בתשובתכם השתמשו במושגים אוכלוסיית התלויים, אוכלוסייה יצרנית ותוחלת חיים.

(12 נק')

קבוצת גיל בשנים	קבוצת הגיל באחוזים (%) מכלל האוכלוסייה
0-14	15.43
15-24	11.62
25-54	39.62
55-64	14.24
65 ומעלה	19.08

תשובה:

מתוך נתוני הטבלה ניתן ללמוד שגודל קבוצת הגיל היצרנית 25-54 היא הגדולה ביותר 39.62%. קבוצת הגיל הבאה אחריה בגודלה היא בני 65 ומעלה המהווים 19.08% שחלקם נמנים עם אוכלוסיית התלויים. הקבוצה הבאה בגודלה היא קבוצת גילאי 0-14, הנמנים על אוכלוסיית התלויים ומהווים 15.43% מהאוכלוסייה.

(4 נק')

ב. מה ניתן ללמוד על רמת הפיתוח במדינה מתוך הנתונים בסעיף א'. מתוך נתוני הטבלה ניתן ללמוד על רמת הפיתוח הגבוהה בקנדה.

תשובה:

האוכלוסייה היצרנית, גילאי 25-54, שהוא עיקר כוח העבודה במדינה וחלקה הוא הגדול בפיתוח המדינה, מהווה 39.62%, אחוז גבוה מכלל אוכלוסיית המדינה. לעומת זאת, אוכלוסיית התלויים, גילאי 0-14, מהווה 15.43% בלבד מכלל האוכלוסייה, נתון המאפיין מדינות מפותחות. כמו כן, גילאי 65 ומעלה מהווים 19.08% מכלל האוכלוסייה, דבר המעיד על תוחלת חיים גבוהה.

ג. לפניכם טבלת נתונים המעידים על רמת פיתוח במספר מדינות בעולם.
 עיינו והיעזרו בנתונים שבטבלה, וכתבו מהי רמת הפיתוח בקנדה.
 הסבירו והדגימו קביעתכם על פי המדדים המופיעים בטבלה.

(9 נק')
 תשובה:

קנדה נמנית עם המדינות בעלת רמת פיתוח גבוהה, עדות לכך הוא התמ"ג לנפש \$51.44, תמ"ג הגבוה מכל המדינות המופיעות בטבלה (כולל מאיטליה שגם היא נמנית על המדינות המפותחות). גם אחוז יודע קרוא וכתוב הוא גבוה ומהווה 98% מהאוכלוסייה, ותוחלת החיים שהיא עדות לרמת חיים גבוהה ולרמת פיתוח גבוהה, גם היא גבוהה - 82.2 שנים.

שם המדינה	תמ"ג לנפש (בדולרים)	תוחלת חיים (בשנים)	יודעי קרוא וכתוב (באחוזים)
קנדה	51.440	82.2	98
צילי	24,667	79.7	96.5
מקסיקו	18.591	76.7	94.4
איטליה	37.12	82.09	99.2
טנזניה	3.018	60.5	55.7

בהצלחה!

נספח
מפת קנדה

